

FOLK OG LAND

Herr Kristian Skar
Tasenvn. 79
Ullevål-Hageby

Ære og rett

Av Erling Bjørnson

Atter en ny bok av en av de «dømte». Denne gang fra en gudbrandsdøl, en ekte døl, av gammel og god slekt. Ordforer i sin bygd, Ringebu, under okkupasjonen, en hedersmann av de få, rettferdig i handling og vandel og overleverte bygden til de nye, seierherrene, i plettfri orden og med store nedskrivninger av gjeld, skapt under «demokratiets velsignelser» fra før krigen. Sigurd Mytting heter forfatteren, «Politisk dømt» er bokens navn.

Alle disse vitnesbyrd mot urett og forfølgelse er som et kokende oppkomme fra sjelens dybde. Hvor jeg forstår det! Sannheten må frem i lyset, koste hva det koste vil, det letter samvittigheten og dermed selve livet. Og må vi i vår takknemlighet ære og takke disse lidelsesfeller for deres skrifter, disse vitnesbyrd fra en ond og urettferdig tid.

Men, men!

Og her vil jeg komme med en personlig fornemmelse: at de gidder! — Meg er det revnende likegyldig hva disse politiske inkvisitorer mener og sier om min person og vandel. Kall meg bare en landsvikar, selve fødselen av dette navn — denne beskyldningen — er så korrump, så bort i natten tåpelig, at selve beskyldningen fra det hold blir en hederstitel — akkurat som de kristne forfulgte, av en senere tid, ble kanoniserte helgener. Vår tid kommer før eller senere, makthaverne kan bedra folket en tid, men til slutt vil sannheten seire.

Det som i dag er en større smerte og ulykke enn den personlige, er den fordervelse systemet av i dag har bragt det norske folk. Snart er det gått 10 år siden systemet ble satt i verk, da konge og regjering vendte tilbake til Norge etter den feige flukt.

Og fremdeles sitter der «landssvikere» i norske fengsler, etter «lover» skapt av hat og selvbæbreidelse, imot grunnlov og norsk ånd og tenkning.

Her ligger den store ulykke. Folkekarakteren har tatt skade, fått et grunnskudd. — Valg etter valg er gått, hvor hjerte og sannhet er skjøvet til side, mot programmenes lokketoner til egoismens beste.

Den humane, hjelpsomme og indignerte stortid er forbi. I steden hersker den diktatoriske ånd, som stenger for all rettferdighet.

Denne tiden, hvor urettferdighetens røst ble kastet ifra Norden ned i sydens store land, og denne røst svekket sikkerlig æresfølelsens begrep om sannhet og rettferdighet.

Men Norge i dag?

Visstnok er vi et lite land og få fra de store kjenner hva som foregår, som vel krigsånden der ute har nok i sine egne problemer.

Er her virkelig ikke en blant systemets store, som i selverkjennelse, i rettferdighet, vil bryte ut og gjenreise Norges heder og ære?

Lukk fengslenes dører opp, skap likhet for loven, revider de dommer som hatets bølge fra London skapte, vis rettferdighet og skap et evig lykkelig folk.

Hvor er mannen?

Hambro?

Han har mest å sone og skulle være den som først grep leiligheten og åpent erkjenne det store og ulykkelige misgrep landssviklovverket var. Landets største ulykke! Hvor grunnlov ble skjendet, rettsvesenet fornedret til en partidomstol, dødsstraffen bibeholdt, og dermed den skjendigste død over en av

Forts. side 8.

Ingen offentlig støtte til krigsskadede frontkjempere

Stortingets sosialkomite har foretatt en del endringer, vesentlig av redaksjonell art, i forslaget til «lov om stønad ved krigsskade på person». — Etter innstillingen, som ble avgitt forleden, skal den som har gjort seg skyldig i forhold som rammes av straffebestemmelser for «landssvik» eller bestemmelsene i den borgerlige straffelovs kapittel 8 eller 9 eller av krigsartiklene i den militære staffelov ikke ha rett til støtte.

Er straffepåbudet ikke strafferettslig avgjort, gjelder det samme når departementet antar at vedkommende har gjort seg skyldig i slike forhold. Dersom det er særlige grunner til stede, kan departementet likevel tilstå støtte helt eller delvis.

Komiteens forslag tar sikte på å begrense de rent skjønnsmessige avgjørelser mest mulig.

Diplomatisk forbinneelse mellom Norge og sovjet-China

I sin store tale på den kinesiske folkekongressen forleden kom Chinas statsminister inn på forholdet til en rekke land. Med hensyn til Norge opplyste han at det for tiden foregår forhandlinger om en forbedring av de diplomatiske forbindelser mellom de to landene. Dette bekreftes også av det norske utenriksdepartement til pressen.

Bak denne melding ligger det en norsk flause. Allerede

Sovjetsonens Lufthansa klar i neste måned

Vest-Tysklands Lufthansa først på vingene til neste år

Bonn (FEI/A.R.) — Kappløpet mellom det østtyske og det vesttyske Lufthansa om først å komme på vingene ser ut til å resultere i et forsprang for sovjetsonen.

Sovjetrusserne stiller lufthavn til disposisjon,

Mens Vest-Tysklands nye Lufthansa regner tidligst å kunne starte først til neste år, melder Øst-Berlin at den østtyske konkurrent ventes å kunne begynne den daglige trafikkflyvning allerede i neste måned. Sovjetsonens Luft-hansa har overtatt den tidligere sovjetrussiske militærflyplass Schönefeld utenfor Berlin og skal begynne driften med seksten to-motors og seks fire-motors maskiner av russisk fabrikat. Det østtyske Lufthansa skal betjene trafikken fra Øst-Berlin til Moskva, Praha, Wien, Budapest, Bukarest og Sofia. Både flyverne og det tekniske personalet er utdannet i Sovjet-Samveldet.

Det østtyske luftfartsselskap har en startkapital på 110 millioner østmark, hvorav Sovjet-Samveldet har tegnet seg for halvparten. Den re-

den gang Norge, som en av de første, godkjente det nye styre i China, ble det sendt en diplomat til Chinas hovedstad. Denne representant har ennå ikke oppnådd å bli motatt av makthaverne der borte og har derfor heller ikke fått overlevert sine akkreditiver. I vel to år har han vandret rundt i et fremmed land, som ikke hadde den ringeste interesse av å knytte forbindelse med lille Norge.

Men nå er man altså blitt oppmerksom på ham.

sterende del «eies» av de såkalte «folke-eiendommer» samt forskjellige kommunistiske institusjoner.

Vesttysk flyvping til USA.

Det vesttyske Lufthansa begynner sin virksomhet med fire to-motors fly av Convair-typen og fire fire-motors Super Constellationmaskiner. De første Convairmaskiner, som hver koster 4,9 millioner kroner, er underveis til Vest-Tyskland fra USA. Constellation-maskinene derimot, som hver koster 13,3 millioner kroner, skal først leveres i april 1955.

Det vesttyske luftfartsselskap får hovedkontor i Hamburg, hvor man for tiden bygger et Lufthansaverft til en verdi av fem-seks millioner kroner. Selskapet vil spesialisere seg på billige turistreiser mellom Hamburg og USA og regner å kunne transportere ca. 39 000 mennesker hvert år på denne rute.

Samarbeide med SAS.

Det østtyske Lufthansa vil forsøke å oppnå samarbeide med de internasjonale vestlige luftfartsselskaper. Østtyskerne har planer om å tilby SAS, Swiss-Air, KLM, SABENA og det italienske flyselskap konsesjoner på benyttelse av luftkorridoren over sovjetsonen, som i øyeblikket i henhold til firemaktsavtalene kun kan benyttes av de sivile luftfartsselskaper fra England, USA og Frankrike. Betingelsene vil imidlertid være at vestmaskinene skal bruke Schönefeld, den østtyske lufthavn, og ikke Tempelhof i den amerikanske sektor, som landings- og startplass.

FOLK og LAND

Ansv. utgiver og redaktør

Finn Brun Knudsen

Telefon 55 76 56.

Ekspedisjon: Kierschowsgt. 5, Oslo — Tlf. 37 76 96

Nedslående
journalistikk

I siste nummer av Folk og Land hadde vi satt et innlegg av professor Meidell på lederplass. Dette hadde vi gjort fordi det han skrev om, en minnedag for våre døde, er noe som ligger oss særlig på hjertet og vi finner det både riktig og naturlig at vi skal ære de døde. Dette mener vi er høyt hevet over politiske og andre divergenser og vi hadde ventet at en slik tanke — som det jo foreløpig er — ikke ville kunne angripes.

Imidlertid tok Verdens Gang dette tema opp under en stort oppslått tittel, og slo fast at professor Meidell sammen med Konrad Sundlo, som for en tid siden skrev en artikkel om dette emne, gikk inn for at der skulle reises et monument og at Quislings dødsdag var valgt som minnedag. Dette med et monument har hverken Konrad Sundlo eller Birger Meidell nevnt, og hverken disse herrer eller vi hadde noe sådant i tankene da vi fremmet saken som vi gjorde.

Vi oppsøkte Verdens Gang for å bringe klarhet i hva avisen bygget sin påstand på, og ble henvist til et innlegg som sto i Folk og Land for et par nummer siden, skrevet av blikkenslagermester Walby, hvor han nevner: Bør så ikke de som var virkelige helter bli minnet og få sine runer hogget inn i en stein i sitt hjemland? — Dette sitat er det VG bygger sin påstand på med konklusjonen at fremtredende «nazister» går inn for en minnestein.

Denne sammenblanding anser vi som bevisst. — vi fristes til å si — sitatfusk og har utelukkende funnet sted for å skaffe V.G. en stor salgstittel og for å friske opp den animositet V.G. tror finnes blant folk.

Tirsdag i denne uke bragte V.G. i sin ettermiddagsutgave en artikkel, hvor det

riktige forhold fremgår, idet avisen forklarer hvordan den har misbrukt et innlegg i Folk og Land — et innlegg som rent billedlig snakker om å hogge runer i stein — og med dette blandet kortene.

Hensikten er klar. Man gikk ut fra at når tidligere NS-folk ville reise en bauta ville det lesende publikum reagere. Hvilket vi kan konstatere ikke slo til.

Det er nedslående at en slik journalistikk skal kunne drives nå, snart 10 år etter krigens slutt.

Tiden er forlenget inne til at den store kløften som oppsto i folket skulle være utjevnet.

Regjeringen, de store organisasjoner, Stortinget og folket for øvrig — unntatt en liten flokk av armbinds- helter — er enig om dette. Men denne enighet vanskeliggjøres ved en slik sensasjonsbetonet, fordreiet og odiøs skrivemåte som V.G. presterer.

For en helt!

I programbladet for «Det Nye Teater» skriver merket A. O. N. (Axel Otto Normann) om operetten «Den glade Enke»:

«En kan spille eksklusivt og høyintellektuelt, men det er ikke lett å verge seg mot komikken i «Den glade enke» f. eks. Ikke minst fordi den fremdeles eigner seg til å aktualiseres. Det var denne egenskap som betydde så meget for oss under krigen. Da jeg satte opp «Den glade enke» på Nationaltheatret i krigens begynnelse var det i den bestemte hensikt, at den i like høy grad som det nasjonale repertoare skulle styrke nasjonalfølelsen og skjerpe motstandsviljen. Det er ganske galt å tro at «Den glade enke» ble satt opp som ren underholdning. I ly av dens forvrølede tekster kunne vi rette det ene humørfylte angrep på tyskerne etter det annet.

For en helt er ikke denne Axel Otto Normann! Og hvor trøstefullt måtte det ikke være for gutta bak kanonmorterne at de hadde A. O. N. og hans «aktualiserende» glade enke i ryggen.

Gang på gang gjorde tyskerne innsigelser og gang på gang fant vi på nye innlegg som publikum forsto og jublet til. Det gikk jo alltid en stund før tyskerne forsto eller fikk tid til å undersøke nærmere hva deres norske drabant innberettet.»

For en helt er ikke denne Axel Otto Normann! Og hvor trøstefullt måtte det ikke være for gutta bak kanonmorterne at de hadde A. O. N. og hans «aktualiserende» glade enke i ryggen.

Er ikke A. O. N.s nasjonale innsats ennå blitt belønnet, så bør det skje straks. La ham få krigsmedaljen, — helst med både eikegren og sverd! Han synes sikkert selv at han har fortjent det — slik han utsatte sin kostelige person for «å styrke nasjonalfølelsen og skjerpe motstandsviljen». Tenk om tyskerne skulle

Lauritz Sand truet med
bråk og skandale

Fra Verdens Gang, 19. okt. 54, henter vi flg.:

En pinlig og for Grini-klubben og dens formann, Lauritz Sand, avslørende episode ligger bak en programforandring som ble foretatt under minnehøytideligheten på Trandum for noen dager siden. Det var opprinnelig annonsert at Fangesambandets formann Hans Cappelen skulle legge ned krans på vegne av tidligere fange-kamera-ter, men under avdukingen ble dette i stedet gjort av Lauritz Sand.

I omtalen av høytideligheten het det også at han opptrådte på vegne av Fangesambandet. En rekke lesere har spurt VG hvordan dette kunne henge sammen. De henviste til at Sand tidligere har skjelt ut Sambandet og kalt dets ledere for en samling nulliteter, fordi de i motsetning til ham og Grini-klubben ville støtte den internasjonale kampen mot konsentrasjonsleirsystemet.

Etter de undersøkelser VG har foretatt er forklaringen denne: Opprinnelig var Fangesambandets formann bedt om å legge ned en krans fra tidligere fanger. Dette sa han seg selvsagt villig til. Etter at hele programmet var klarlagt og gjort kjent, kom så

Lauritz Sand personlig og ba om å få legge ned kransen i stedet. Han gjentok sine tidligere uttalelser om Fangesambandet og truet med å la-ge skandale og bråk om ikke hans ønske ble etterkommet. Han ble sekundert av Leif Nordstrand i en annen lokal fangeforening i sitt krav. — For å unngå et pinlig oppgjør som bare ville virke sårende på de pårørende til Trandum-ofrene, ble man så enig om å la Sand legge ned kransen. Den eneste betingelsen var at han ikke skulle opptre som Fangesambandets formann, noe han selvsagt gikk med på. Sands opptreden vakte dyp forstemmelse blant de politiske fanger.

Sirkus Norge

I sine nettopp utkomne erindringer forteller prins Knud av Danmark meget fornøylig om en episode i 1926, hvor kong Håkon spiller hovedrollen. Under reisen til en familiebegivenhet i Stockholm blir den norske og den danske kongevogn koblet sammen i Södertälje. Ved den anledning sa majesteten: Det er jo et helt reisende sirkusetablisement å se på! Jo, ja, sirkus Danmark og sirkus Norge ruller innen lenge inn på sentralen i Stockholm.

Man sperrer uvilkårlig øynene opp. Man tror å lide av en synkverving. Men det er den skinnbarlige sannhet. Sirkus Norge ruller står der i Morgenbladet nr. 232 7/10 54, side 4. Senere rullet sirkuset til London, og hvor det nå ruller hen er foreløpig litt av en gåte, selv om sirkusdirektøren ikke lenger heter John Bull, men Uncle Sam.

I sannhet er sirkus en kongelig fornøyelse, og det mylder av artister som fra ryttergangen under orkestrets skingrende fanfærer ruller frem i den sirkusrunde manesje er alltid noe tankene dveler lenge ved etterpå. På sirkus blir vi jo alle som barn og ser ikke alle de smukke tricks og all forloren humbug i prosjektørens hildrende skjær ved siden av all den ekte kunst som det utvilsomt blir divertert med.

Alle blir hvirvlet sammen i en sky av sagmugg, lys og farger og skrallende, smatrende trompeter.

Jeg må huske på hva eieren av Europas mest kjente sirkus sa til meg en gang: Sirkuslivet unner jeg ikke min verste uvenn, det er et hardt, anstrengende og farlig liv. Det lokker og drar allikevel, for det er en fascinerende tilvæ-
ha stanset forestillingene! —
Finis Norvegiae!

Gyldendal
og
Skancke

I Skanckeskiftet står det på side 30:

«Synkvervingen når det gjelder oppfatningen av Skancke har fått et typisk og ondartet uttrykk i Gyldendals nye konversasjonsleksikon, spalte 3887, hvor det helt uriktig heter at han «rettet under okkupasjonen iherdige og ondartede angrep på kirken, skolen, lærerstanden og gjorde seg skyldig i flere angiverier».

I en samtid hvori den sanne sammenheng om blant annet Skanckesaken søkes mørklagt av den herskende klikk og dennes redskaper må vi herved gi en honnør til Gyldendals direktør Harald Grieg. Han skriver den 18. oktober 1954:

Herr cand. jur. Alexander Lange, Ullevålsveien 102 A, Oslo.

I anledning Deres oversendelse av «Dødsdommen over kommissarstatråd, professor Ragnar Sigvald Skancke» skal vi meddele at den setning som er sitert fra Gyldendals konversasjonsleksikon, er strøket i den siste utgaven av leksikonet.

Ærbødigst

Gyldendal Norsk Forlag
Harald Grieg.»

relse i en art drømmeverden utenfor tid og rum.

Og så ser vi for oss Sirkus Norge rullende med sine beridere, sine klovner, dummepertere og trapezzkunstnere, mens sagmuggen står som en strid skodde under sirkuskuppelen.

Vi tvinges til det ved den kongelige ideassosiasjon — den trefende analogi.

Men Wergeland sa noe slikt om tvang: Nei, presse, løft din sterke arm, befri allverden i din barm, fra tvang.

For det er virkelig Morgenbladets skyld denne gang at andre enn Wergeland er i godt lune, selv om pastor Sangs: «Men dette var ikke meningen» nok er på sin plass her.

Aros 8/10 1954.

HANS EGEDE NISSEN.

VI GRATULERER:

Blikkenslagermester A. F. Walby, Bygdø allé 5, Oslo, som 9. novbr. førstk. fyller 75 år.

Skanckes siste brev

I de siste timer skrev han:

«Jeg tror, at historiens dom vil bli en annen enn samtidsens. Jeg har fulgt min overbevisning, og jeg ville det gode — det vet du. Engang skal vi jo alle dø, — og jeg tar det med ro, for kanskje er det allikevel det beste. Jeg har det håp, at det må bli til det gode, — at jeg kanskje kan bli den siste som må gå i døden på denne måte. — Så har det ikke vært forgjeves.»

*

Ovenstående er hentet fra cand. jur. Alex. Langes gjennomgåelse av «Dødsdommen over Ragnar Skancke», som er kommet som brosjyre.

*

Brosjyren koster kr. 1.— og kan fåes hos

Helge Johansen, Teatergt. 6, Oslo.

Carl Madsen, Trondheim.

Carl Lund Olsen, Domkirkegt. 6 a, Bergen,

eller i Folk og Lands ekspedisjon, boks 3214, Oslo.

Frankrikes kolonivelde i India slutt etter 300 år

Den første november i år skal de franske besittelser i India, Pondichery, Karikal, Yanaon og Mahe forenes med India iflg. en avtale som er sluttet mellom Frankrike og India, som ble undertegnet den 18. oktober. Det er nesten 300 år siden Frankrike grunnnet sitt kolonivelde i India.

Harjo fikk ingen hjelp av Løvlien

Godtfred Høivold, kommunistenes stortingsmann fra Finnmark, besøkte Sovjet i sommer, og partiets parlamentariske fører i Stortinget, Emil Løvlien, har også vært en tur bak jernteppet sammen med sin kone.

— Gjorde De noe med Osvald Harjos sak, da De var sammen med sovjetrukkerne der borte? spør Arbeiderbladet ham.

— Nei.

— Nevnte De overhodet ikke de norske fangene da De besøkte Sovjet?

— Nei, jeg hadde ikke kontakt med noen.

547 vestagenter arrestert i Sovjet-Tyskland - angitt av dr. John

Berlin (FEL). — Sovjetsonens statssekretær Norden har offentliggjort i Øst-Berlin at Ernest Woldwebers sikkerhetstjeneste (SSD) har arrestert 547 agenter og spioner. Av disse var 29 i besittelse av radioapparater samt sendere. 36 agenter var utdannet i Vest-Berlin som radiospesialister.

Professor Norden påstår at samtlige arresterte spioner var agenter i den vesttyske general Gehlens hemmelige etterretningstjeneste.

Historisk ullteppe

Til tross for ulikt syn på militærvesenets hensiktsmessighet som mellomfolkelig balansefaktor og rettsapparat, — kommer vi selvsagt på talefot med flere og flere av de herværende befalingsmenn.

Den ene av disse — en utpregget militærtroende offiser — uttaler at neppe noen norsk befalingsmann er i tvil om daværende utenriksminister Kohts overveldende ansvar for de vidåpne portene vi tok mot den tyske invasjonsarmeen med i 1940.

At en fortsatt lar disse forhold forbli tåkelagte, vil bli kritisert så lenge det finnes norske offiserer i Norge, sa offiseren.

Det undrer oss derfor at en ser så lite — eller slett ingenting — til denne kritikk på trykk. — Ikke engang offiserenes eget organ «Vår Hær» lar høre fra seg. Har en kanhende aksjer i et historisk jernteppes, eller ullteppe?

(Sandnes og Jærens Avis 8. 10. 54).

A voice from Hell

Hell, 21. oktober 1954.

«Forbundet» (for sosial oppreisning?) Oslo.

En vil på det aller sterkeste presisere at en ønsker ingen forbindelse med Deres ille-luktende organisasjon, og den tilsendte giroblankett er en uforskammethet ut over alle grenser.

Bare tanken at jeg skulle støtte Deres stinkende bevegelse med penger, får meg til å grøsse.

Med ingen aktelse for fru Rattsø (f. Thommesen) TORBJØRN RATTSSØ.

Boken om Quislingsaken

Som hale under en artikkel av Alex Goalde betitlet «Quislingsaken» skriver redaktøren:

Stenografisk gjengivelse av hele Quisling-saken ble utgitt av Eidsivating Lagstol i 1946 og var til salgs gjennom landets bokhandlere. — Den ble hurtig utsolgt og er nå ikke å få, hvis man da ikke skulle få den antikvarisk. I så tilfelle vil prisen være ca. kr. 20.00.

Jeg stusset litt ved denne hale og har nu undersøkt forholdet, da det dessverre er en kjent sak at bokhandlerne har lett for å si at en bok er utsolgt, når det er en bok man ikke ønsker å skaffe, og i tillegg hertil er bok utgitt på offentlig foranstaltning som levner bokhandleren en ubetydelig fortjeneste. Av boken finnes fremdeles en mindre beholdning som jeg mere enn gjerne skal ekspedere til dem som ønsker den. Den gis kun heftet og prisen er kr. 19.80 plutt porto kr. 2.00.

Bokens fulle tittel er

Straffesaken mot Vidkun Abraham Lauritz Jonsson Quisling. Utgitt på offentlig bekostning av Eidsivating lagstols landssvikavdeling, 646 sider, tospaltet 4to format. Oslo 1946. Pris ca. kr. 20.

Der finnes også en annen bok om samme sak som også kan skaffes, nemlig Quisling-saken. Samlet rettsreferat med forord av l.r.sakfører Trygve de Lange. 200 sider 2 sp. med illustrasjoner. Pris kr. 5.— pluss porto 0.50.

Med hilsen

Hamar Bok- og Papirhandel A/S
SVERRE JACOBSEN

Galt nummer

Ved et beklagelig uhell er utgavenummeret på siste Folk og Land galt. Det skal være nr. 33.

VOGT i fengsel

Oslo byrett dømte i forrige uke enstemmig redaktør Vogt i «Friheten» til 30 dagers ubetinget fengsel for de artikler som han har latt bladet offentliggjøre i forbindelse med konflikten på Torp bruk. Det ble i rettens dom i skjerpende retning tatt hensyn til at redaktøren tidligere er dømt for forbrytelser mot samme lovbestemmelse, og at den konflikt han ga ulovlig støtte, påførte bedriften og samfunnet millontap.

Anklagen mot redaktør Vogt var reist av statsadvokaten i Oslo, og gikk ut på at han ulovlig hadde støttet arbeidskonflikten og den kommunistiske aksjon på Torp Bruk. Retten fant ham skyldig, og uttalte at det ikke er noe som kan komme i betraktning i formildende retning under straffutmålingen.

Tvert imot, konflikten var så skadelig at redaktørens straff må sees ut fra det. — Hans opptreden var et indirekte angrep på rettsstaten, heter det i dommen.

Vogt appellerte på stedet til lagmannsretten, og soningen av dommen vil derfor utstå inntil det blir avgjort om han skal få lov til å innbringe saken for en høyere domstol. Redaktøren ble dessuten ilagt 80 kroner i saksomkostninger.

Litt om den norske hær

Forløpet og utfallet av en moderne krig avhenger for en stor del av kvaliteten og kvantiteten av det krigsmaterielle de stridende parter er i besittelse av.

Takket være hjelpen fra USA er den norske hær i dag i besittelse av anseelige mengder av mer eller mindre moderne krigsutstyr.

Man kan godt si at en så sterkt rustet hær har Norge aldri hatt før — iallfall ikke siden Leidangens tid.

Men man må ikke bedømme en hærs styrke bare ved å beregne de mengder av våpen den har til sin rådighet. Tross all materialiserin-

gen og mekaniseringen spiller fremdeles det menneskelige element en meget stor rolle, selv i en moderne krig.

Den beste mitraljøse er ingenting verdt, hvis skytteren som betjener den er en feig stakkar som flykter ved de første salvene.

Den mest moderne panservogn er til liten nytte, hvis dens besetning er noen uduelige karer.

Og en hær uten disiplin, uten ekte soldatånd, en hær hvis soldater ikke er besjelet av viljen til å kjempe og dø for sitt land, vil aldri makte å fylle sin oppgave.

Hvordan er så de norske

soldater i dag? Fysisk sett har Norge kanskje det beste soldatmateriale i Europa — guttene er høye, kraftige og sunne. Det er vel ikke mange land som har sunnere ungdom enn vår.

Men hvordan er ånden?

Er den unge nordmann av i dag stolt av å bære sitt lands uniform? Avtjener han sin verneplikt uten å klage og med iver i tjenesten? Er han villig til å underkaste seg den blinde lydigheten som den militære disiplin forlanger av en soldat?

Her står vi dessverre svakt. Det står dessverre ikke den glans av den norske hær som den bør. Det er som om vi skammer oss over at vi i det hele tatt har en hær — vi

gjemmer den bort på avsidesliggende moer, folket får nesten ikke se den.

I andre land er det militærparader ved alle større anledninger. — Når ser en en parade i Oslos gater?

I andre land blir offiserene aktet og æret — det er jo de som skal føre landets ungdom i liv og død i en krig — her ser folk nærmest nedlatende på dem.

— — —

Den norske ungdom har i årene 1940—45 bevist at den kan og vil kjempe for sitt land.

Også de nordmenn som kjempet på tyskernes side på østfronten, gjorde det på en hederlig måte.

Hvorfor forsøker da alle

slags fredsforeninger og en del av den norske presse bevisst å ødelegge denne kampviljen, denne gode soldatånden?

Hvilken hensikt har f. eks. «Dagbladet» med sin systematiske nedrakning av det norske forsvar og den ondskapsfulle latterliggjørelse av norske offiserer?

Hvem står bak dette?

Er det kanskje dårlig samvittighet som nå får «Dagbladet» til å rase over Haakon Lies beskyldninger?

Hva det enn er — så er det forbryterisk å ødelegge kampånden og soldatmoralen i den norske hær — spesielt i de tider som vi nå lever i.

En realist.

Sidebemerkinger

Familiens tenårige datter sto i telefonen og snakket med en venninne formodes det, og samtalen hadde vart vel og lenge. Så ser far bort på mor og sier: — Kan du huske hvor stolte vi var da hun sa sitt første ord?

*

USA ytet Indo-China 2,6 milliarder dollar som hjelp i kampen mot kommunismen. Ifølge en rapport, utarbeidet av senator Mike Mansfield, heter det, at det var amerikanerne som hjalp med å bygge flyplassen i Hanoi. — Den er overtatt av de kommunistiske Vietminstyrker — intakt. Slik er det med en rekke andre ting, og han mener at en fjerdedel av beløpet er kommet kommunistene til gode.

*

En domstol i Bayern er etter 21 måneders undersøkelser kommet til det resultat at Hitler er død og at der kan utstedes dødsattest. Saken ble reist av de østerrikske myndigheter for å fastslå eiendomsretten til et maleri som Hitler kjøpte i 1940 av en østerriksk samler. Det er en søster av Hitler som er interessert i eiendomsretten.

*

Det skal lukte av gammelost. Men det finnes andre oster det også lukter av. F. eks. Gulosten.

*

B. Dybwad Brochmanns mening om dagspressen er interessant og illustrerende. Han sier: Dagspressens hovedoppgave er, som vi alle vet eller bør vite, med alle midler å holde de mange fiktive og kunstige interessemotsetninger oppe, for at borgerkrig og den internasjonale krig kan fortsette, som gjør det journalistiske erverv til et både skattet og beskattet erverv.

*

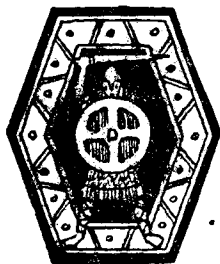
Atter fødselspremiering i Tyskland, skriver avisene i sine titler, og mener at dette er betenkelig. Det samme var det også under Hitler-styret — — — Og den forutinntatte, tankeløse leser tenker huffda.

Saken er den at det er innført morstrygd på 25 mark pr. mnd. for hvert barn ut over det annet. Slik som vi har det i Norge!

*

Visste De at det finnes frontkjempere her i landet, som har mistet en arm uten å ha fått protese? Nå vet De det!

*

En frontkjemper får hjelp

Det er mange år siden det hendte. Et blodig slag på grensen til Eestland og Lettland ble mitt siste «forræderi». For tredje gang hadde fienden raket meg og det var såpass kraftig at jeg var uskadeliggjort for denne krigen.

Det er mange år siden det hendte. Den tyske lægen forsøkte å si det så forsiktig som mulig til meg, mitt svar var: «Jawohl bitte», og som 20-åring med tre års tjeneste som soldat, lot jeg foreta den nødvendige amputasjon av begge ben.

Det er mange år siden det hendte. Jeg satt i min celle og pleiet mine amputasjonsår, mine medisiner var kaldt vann i springen og de grove fengselslakner som bandasje.

Det er mange år siden «dommeren» hadde den glede å belønne mitt «forræderi» med 2½ års fengsel. Den skarpe «retten» fant ut at jeg vanskelig ville kunne utføre straffarbeide på grunn av mangel på lemmer, men den samme dommer ga meg et godt råd, han sa: «Du må ikke bli bitter». Jeg tror jeg har greid å sone denne tilleggsstraffen også.

I tre år prøvde jeg å lære meg å gå «pent» på mine egenhendig spikkete proteser fabrikkert med brødkniven, da jeg satt på cellen og svalt, noe måtte en bruke spisebestikket til.

I dag, 10 år etter det hendte, kommer hjelpen, men det skal vi tilgi, for vi visste den en gang ville komme, vi visste veien frem til oss var lang. Den kommer fra «ruinene» vi forlot. Nu har hjelpen slått seg gjennom hat og plyndringens brenning, og det har sikkert vært en hard jobb for hjelpemannskapet.

Det er kanskje så at det faller oss litt tungt for brystet at denne hjelpen skal gå gjennom Norges Røde Kors. En organisasjon som vi ser litt annerledes på enn kvinnene som driver «basaren» og loddssalget.

Jeg tror ikke vi skal ta dette så tungt. Jeg tror det er

hardt nok for N. R. K. å hjelpe til, det må være sårt å dele ut denne tyske hjelpen til oss, så lenge en stor del av Norges befolkning stadig flyr ned dørene der i gården for å få noen kroner for sine «lidelser» under krigen.

Vi har en ting å gjøre: Ta imot hjelpen med begge hender (hvis de ikke mangler). Det heter jo at vi gjorde «gode nordmenn» så meget ondt under krigen, vi skjøt dem, pinte dem. — Men vi var jo ikke i Norge — vi var ved fronten og så tapre og skvære nordmenn som jeg møtte der borte, har jeg ikke truffet siden jeg kom hjem. Her bruker de i allfall andre våpen for å knuse oss enn vi var vant til fra fronten. Tenk på «Stalin-orgel», skarp-skytterriflen m. m.

«Ja, der kommer en båt med proteser».

Med hilsen

Hans Christian
SS Rottenf.

Fanebusten lever

Det er vel bare «Samfundsliv» som i en liten notis har gjort sine lesere oppmerksom på at redaktør Toralf Fanebust har blåst liv i sitt i 1940 nedlagte blad «Sandnes og Jærens Avis». Det er for øvrig ikke å vente, at vår partiredne, men i en viss retning ensrettede presse, har dristet seg til å kunngjøre for alt folket, at denne politiske friant går løs og ledig.

Da «frigjøringen», med arrestasjon av en masse landsmenn, kom, var han nemlig så naiv at han mente Grunnlovens gamle paragraf 100, om de «frimodige ytringer om statsstyrelsen og enhver annen gjenstand» var blitt gyldig igjen, men for dette sitt «syn» fikk han feil, for å tale med Hamsun. — I Arntzens, Solems og Gundersens fødeland, samt i Paal Bergs nyopprettede «rettsstat», var de «frimodige ytringer» fortfarande lagt på is, især angående gjenstanden, «rettsoppgjøret».

Til gjengjeld var de forannevnte herrer så hensynsfulle mot mannen, at de eraktet, at for å oppnå åndelig helsebot måtte den beste anstalt være Botsfengslet. Og der satt han da en tid og skrev «eventyr».

*

«Humor ist wenn man trotzdem lacht.»
Tysk ordtak.

Sanne opplysninger

Det er med glede at vi konstaterer at nå også andre enn oss gir spalteplass for konkrete opplysninger om «kommunistundersøkelsene» i USA, idet «Farmand» i forrige nr. har gitt plass for en stor artikkel av den amerikanske professor dr. E. Merrill Root med tittel: «Hvorfor professorene forlot kommunismen».

Vi tillater oss å gjengi innledningen til artikkelen:

De fleste som raser mot senatsundersøkelsene av det kommunistiske undergravningsarbeid ved amerikanske universiteter, har aldri lest en eneste rapport om et eneste av de forhørene som er blitt arrangert. I de fleste tilfelle er årsaken den at de ikke ønsker konkrete beviser som kan ødelegge deres abstrakte teorier.

For noens vedkommende er grunnen kanskje den at de ikke vet at ordrette stenografiske referater av hvert eneste forhør er fritt tilgjengelige for alle som måtte ønske å lese dem...

Det er dessverre altfor mange professorer som åpenlyst vedgår at de er kommunist-er eller som, under henvisning til grunnloven, nekter å svare et utvetydig ja eller nei...

På den annen side er det altfor få, som er klar over at der er andre professorer — oppriktig angrende mennesker, betydelige personlige-

~~~~~

Her om dagen fikk jeg en pakke aviser fra ham. Og jeg erklærer meg helt enig med Marie Müller fra Otta: Det må leses hver smitt og smule. Snakk om spennvidde i en avis! Fra Noah bygde 80 000 tonneren langt inne i landet med liten utsikt til «sjøsetting». Moses lå på kne på Sinai og kratset de fem hundre år gamle budene inn på noen Steintavler, til maursyrefabrikken på Hørøya kontra Anders Buens silorotor for grasknusing. — A, jo, der finnes «adspre-delse».

Det må være klart, at samtlige faste abonnenter på Folk og Land «investerer» 12 kroner i året for 52 6-sidede nr. av «Sandnes og Jærens Avis». Jeg kan forsikre dere om at de skillingene ikke blir inflasjonsbetonte.

Altså: På posthuset med dere heller i dag enn i morgen, eller skriv til Redaksjonen, adresse: Olav Kyrresgate 1, Sandnes.

J. Fr.-O.

ter — som innrømmer at de har vært kommunister og som ikke forsøker å legge skjul på de motiver som fikk dem til å begå dumheten.

De diskuterer kommunismen på grunnlag av personlig erfaring. De forklarer hvorledes den samme idealisme som ledet dem inn i kommunismen, uvegerlig drev dem bort fra den igjen.

Disse menn innrømmer at de har vært medlemmer av det kommunistiske parti. — Det er kloke, velutrustede og dannede mennesker — fremragende folk på sine områder. Alle sammen følte de seg tiltalt av de blendverk av idealisme som dekket over piggene i den kommunistiske realpolitikk.

De spratt som kate fisker og de bet på kroken, — for en stund. Men de ristet seg løs igjen, drevet av den samme åndelige energi som fikk dem til å bite på.

Derfor kan de i dag fortelle om blendverket og glitterstasen og om de smerter piggene voldt. Det er langt verdifullere mennesker enn de ynkelige radikaler som lovpri-ser blendverket, men som aldri tør ta skrittet fullt ut.

Hvem er disse menn som våget å ta skrittet? Vi kan nevne dr. Robert Gorham Davis, tidligere ved Harvard, nu ved Smiths universitet, — dr. Daniel J. Borstin, tidligere ved Harvard, nu i Chicago, — dr. Norman Levinson, — dr. William T. Martin, — dr. Isadore Amdur ved M.I.T., — dr. Harry J. Marks ved universitetet i Connecticut, — dr. Bella Dodd, som engang var den beste og mest populære foreleser ved Hunter, — dr. Harry Albaum ved Brooklyn College.

Det er mange flere også. Men plassmangel gjør at jeg bare kan nevne et representativt lite utvalg.

Og så fortsetter artikkelen med en gjennomgåelse av motiver og eksempler og slutter med: Vi må være takknemlige for de åpenhjertige og opplysende vitnemål fra de eks-kommunistiske professorene. Det er vår plikt å sette oss grundig inn i det de kan fortelle.

Hensiktsmessig historisk skrivning

I 1923 ble W. Worowsky sendt med vår delegasjon som sekretær til Lausanne, hvor han ble myrdet den 10. mai av et medlem av den hvite garde, Konradi, som sto i forbindelse med sveitsiske fascister.

(Den store Sovjet-encyklopædi 1929).

Worowsky var Sovjetunionens representant ved konferansen i Lausanne. Den 10. mai 1923 døde han på sin kamp plass myrdet av en fascist fra den hvite garde, en agent for den britiske imperialisme.

(Den store Sovjet-encyklopædi 1951).

For 30 år siden, i 1923, ble diplomaten W. Worowsky, et av de eldste medlemmer av det bolsjevikiske parti, snikmyrdet i Lausanne (Sveits) av den hvite garde, som sto i anglo-amerikanske imperialisters sold.

(Den store Sovjet-encyklopædi 1953).

Oppreisning naturlig betingelse for Tysklands tilslutning til europeisk fellesskap

Sist i september ble en rekke planlagte store SS-stevner i Tyskland avlyst etter henstilling fra Adenauer, da de kunne gripe forstyrrende inn i Tysklands London-forhandlinger.

Dog holdtes der mindre stevner, hvor det ble sagt, som vel også ville være blitt sagt ved de landsomfattende sammenkomster, hvis de ikke var blitt utsatt.

I Rendsburg holdtes et stevne med 900 deltagere, hvorav de fleste var fra Nord-Slesvig. Der ble talt av SS-general Steiner fra München, som bl. a. sa, at både Adenauer og Ollenhauer har innrømmet at SS var en fullt ut legal del av den tyske vernemakt, hva korpset da også var. Han sa videre at i Waffen SS har vi opplevet

Quislingsaken 1932

(Forts. fra forrige nr.)

Vi fortsetter i dag med offentliggjørelsen av stortingsdokumentene i forbindelse med Quislingsaken i 1932.

Komiteens bemerkninger.

Innledning.

Som foran nevnt gikk Stortingets beslutning av 7. april d. å. ut på en henstilling til Regjeringen om å fremlegge for Stortinget:

«1. Alle de papirer om arbeiderledere som statsråd Quisling omtalte i debatten og som var beroende i Forsvarsdepartementet.

2. Alle de papirer som etter statsråd Quislings sigende beviser at offentlige menn forberedte et omfattende opprør i forbindelse med Menstadaffæren.

3. Alle dokumenter, rapporter og opplysninger som står i forbindelse med overfallet på statsråd Quisling i Forsvarsdepartementet.»

Hva angår post 1 i Stortingets beslutning bemerkes at det i debatten av flere talere ble fremholdt, at Stortinget når dokumentene var fremlagt, burde inngående granske de forhold som statsråd Quisling hadde omtalt i sitt foredrag. Man henviser således til representanten Mowinckels og til president Hambros uttalelser. Komiteen har derfor gått ut fra at dens mandat i forhold til beslutningens post 1 går videre enn beslutningens form angir («papirer om arbeiderledere») og at komiteens oppgave be-

Europa som et menneskelig fellesskap, som strakte seg over landegrenser. Et samlet Europa stod stadig som noe tilstrebellesverd, men en betingelse for Tysklands tilslutning måtte være at der gis oppreisning for den «for-smedelige dom i Nürnberg, som riktigst nok kunne betegnes som justismord.»

I dette prinsipielle og naturlige rettssynspunkt vil generalen få tilslutning fra millioner i alle 5. mai-land, som på forskjellig måte selv har opplevet Nürnberg eller en av denne «domstol»s avleggere. Som general Steiner sa: «Vi har venner alle steder».

(Revision nr. 20/54.)

står i en bedømmelse av om det motsatte materiale godtgjør riktigheten av de anførsler som statsråden har fremført også om Norges kommunistiske parti og Det norske Arbeiderparti.

I den foran inntatte skrivelse til Stortinget av 22. april d. å., hvormed dokumentene ble oversendt, har statsråd Quisling nærmere utdypet, supplert og begrunnet sine uttalelser i Stortinget. Komiteen har derfor funnet det nødvendig i adskillig utstrekning også å medta under sin bedømmelse innholdet i nevnte skrivelse.

Etter at komiteens medlemmer hadde gjort seg bekjent med de mottatte dokumenter fant komiteen å burde foreta et utdrag av dokumentene. Man har funnet det formålstjenligst å la disse utdrag trykke som eget dokument.

Etter disse innledende bemerkninger går komiteen over til behandling av de forhold som omhandles i statsråd Quislings foredrag.

Under sakens behandling har komiteen delt seg i et flertall bestående av formannen, Fjalstad, Lykke, Moseid, Peer-sen og Østby-Deglum, og et mindretall bestående av Anton Jensen og Fr. Monsen.

Komiteflertallets bemerkninger.

Etter en foreløbig gjennomgåelse av den under 3 omhandlede sak fant spesialkomiteen at sakens dokumenter burde sendes tilbake til påtalemyndigheten, da det fremgikk at etterforskningen ennå ikke var avsluttet...

... Etter det som er anført av Riksadvokaten finner komiteens flertall at Stortinget ikke bør uttale noe ønske om rettslige avhørelser.

Om selve saken kan man kun konstatere at der hittil ikke er fremkommet opplysninger som klargjør spørsmålet om hvem det er som har utført overfallet på statsråd Quisling i Forsvarsdepartementet den 2. februar d. å.

1. Den internasjonale revolusjonære ledelse (den revolusjonære organisasjon og virksomhet).

I sin skrivelse til Stortinget av 22. april 1932 fremholder statsråd Quisling under henvisning til sin tale i Stortinget av 7. s. m. 1) at den egentlige regjering i Russland (Sovjetforbundet) er det kommunistiske parti ved dets utøvende organer, nemlig Sentralkomiteen og dennes politiske arbeidsutvalg: det politiske byrå (politbyrå), at det russiske kommunistiske parti (og den russiske fagorganisasjon) faktisk er statsorganer, idet disse (folkekommissariatene, sovjetene, den røde armé, det politiske statspoliti) i virkeligheten er underlagt politbyrået, 2) og at også den kommunistiske (3dje) internasjonale (Komintern) med alle dens seksjoner og avdelinger i andre land — selv om den formelt er en uavhengig organisasjon — i virkeligheten er en revolusjonær russisk verdensorganisasjon, organisert, ledet og underholdt av det russiske kommunistparti.

Komiteens flertall vil herom bemerke, at man på grunnlag av det fremlagte materiale må tiltre statsrådens oppfatning. Vi henviser særlig til de fra Utenriksdepartementet mottatte utredninger (dok. nr. 8, 9 og 10) som bekrefter riktigheten av statsrådens fremstilling av forholdet. Videre henviser vi til en del eksemplarer av den russiske avis «Izvestija» (Sovjetregjeringens offisielle kunngjørelsested) for februar, mars og april d. å. (dok. nr. 12), hvori er inntatt forordninger som er utstedt dels av folkekommissærenes råd (sovjetregjeringen) og Sentralkomiteen for Sovjetforbundets kommunistparti i fellesskap — dels av sistnevnte komité alene.

Statsråden peker deretter på Kominterns verdensomfattende revolusjonære formål, og at de enkelte nasjonale seksjoner i Komintern (således som Norges kommunistiske Parti) er forpliktet til å underordre seg ordrer fra Kominterns ledelse og således faktisk er gått i fremmed

(Forts. side 6).

Sidebemerkinger

Kverulanter har som regel blå øyne, viser statistikken. Det tror vi så gjerne, for de får det naturligvis før eller senere.

*

Redaktør Håkonsen i Stockholms-Tidningen oppholdt seg i Troms under den store militærmanøvre «Blåtind», og da han kom hjem skrev han i sin avis: «I Norge har man nu to sprog, riksmål og nynorsk, men nå har en sannelig begynt å få det tredje også, — nemlig militærnorsken. — En kombinasjon av norsk og engelsk som har fått stor utbredelse både blant soldater og offiserer...»

*

Og så en liten yndig historie. Lille Else går i tredje klasse på folkeskolen og har lekse i kristendomskunnskap. Hennes far, som er prest, synes hun gjør lekse unna for fort, og spør: — Kan du virkelig lekse din allerede, Else? — Jada, svarte Else, Syndefallet er så lett så.

*

Fiskerne i Limfjorden driver sjøstjernefiske i øyeblikket. Ifølge danske aviser kommer det inn 15 000 kg. sjøstjerner hver dag. De males opp til formel.

*

I innledningen til sin bok «Kader-partiet» skriver Haakon Lie: «Det er tragisk å se hvordan velmenende kvinner og menn lar seg utnytte som redskap for kommunistene. Noe annet enn opplysning kan ikke hindre at det gjentar seg for ofte.»

Vi er glad for at det nå opplyses om dette, og boken hans er god og til å få forstand av. Men dessverre er det å frykte at det bare blir med dette advarende blaff. Dagbladet har vel skremt livet av a-partiets propagerende sekretærer?

*

I en av Vatikanets hager står en kardinal og lytter til en samtale mellom Paven og en amerikaner som sier: — 50 000 dollar! Paven rister leende på hodet.

— En million!

Paven rister på hodet igjen, men kardinalen kan ikke dy seg lenger og nærmer seg Paven og hvisker:

— Hellige Far, tenk på hvor mye godt De kan gjøre for så mange penger!

— Vet du hva han fordrer til gjengjeld? svarer Paven. Jo, at jeg skal påby alle katolikker å avslutte sine bønner med — ikke med amen, men med Coca-Cola!

*

Man kjenner lett igjen sine gode gjerninger på den motvilje hvormed man gjør dem.

*

Turistreklame: Reis til ..... og ånd inn den ozonholdige luften, som på kort tid hjelper Dem til å oppnå en høy alder.

Quislingsaken 1932

(Forts. fra side 5).
makts tjeneste (side 4, I. p. 4). Også heri er flertallet enig.

Videre påstår statsråd Quisling at det ikke bare er de kommunistiske partiorganisasjoner, men også de offisielle russiske statsorganer og representasjoner i utlandet som driver revolusjonær propaganda.

Herom innskrenker man seg til å henvise til den som dok. nr. 18 foreliggende avskrift av en hemmelig instruks for Sovjetunionens handelsdelegasjoner — en instruks som angis å være utarbeidet for rådsregjeringen i mai 1923 i Moskva av en komité med Bucharin som formann (jfr. også dok. nr. 14).

II. Norges kommunistiske Parti (N.K.P.) og dets revolusjonære virksomhet.

At Norges kommunistiske Parti og de øvrige norske kommunistiske organisasjoner (f. eks. Norges kommunistiske Ungdomsforbund) som er tilsluttet Komintern har til mål under Kominterns overledelse å arbeide for revolu-

sjonær omstyrtelse av vår statsforfatning og samfunnsorden og innførelse av et kommunistisk samfunn, opprettholdt med proletariats diktatur, er på det rene. Det bekreftes også av de fremlagte dokumenter og for øvrig av partiets program, presse og hele virksomhet. Noen nærmere påvisning herav finner flertallet overflødig.

I sin tale i Stortinget fremholdt statsråd Quisling at den kommunistiske bevegelse i vårt land ikke alene ledes av en fremmed makt (Komintern), men også for en vesentlig del finansieres av denne. (Jfr. hans uttalelser i Stortinget og i skrivelsen).

Komiteens flertall henviser herom til dok. nr. 64 og særlig til den som dok. nr. 85 foreliggende revisjonsberetning fra den tyske kommunist Eberlein vedkommende det norske Kommunistpartis finansielle stilling. Revisjonsberetningen er et avgjørende bevis for at Komintern (visstnok i 1928—29) bevilget den norske kommunistiske bevegelse kr. 499 000, hvorav ble utbetalt kr. 495 984.65 til avis-

foretagender og annet partiarbeid (til Bergen, Trondheim, Hamar, Skien, Svolvær, Vardø og Oslo).

I en i nevnte revisjonsinnberetning inntatt etterskrift angående Vardø anbefales det at der ytes partiets avis i Vardø et beløp på kr. 3000. Begrunnelsen var delvis den at Vardø er det norligste forbindelsespunkt med Archangelsk, og at under Sovjetunionens første år — «særlig under blokaden» — var Archangelsk—Vardø et av de viktigste forbindelsespunkter (jfr. statsråd Quislings uttalelse: «De er også så frekke at de foreslår økede bevilgninger til arbeid i Nord-Norge»).

Med hensyn til senere økonomisk støtte fra Komintern til propaganda i Norge henviser komiteen til dok. nr. 65, hvorefter Komintern nylig overført 1½ million kroner.

«Det er denne klikk som sender telegrammer til Nord-Norge om at norske soldater skal gjøre opprør.»

Til støtte for denne sin uttalelse påberoper statsråd Quisling seg et telegram fra

N.K.P.s sentralkomité til Bodin, Vardø, som ble innlevert til befordring på Oslo telegrafstasjon den 4. mars d. å., men ikke befordret av telegrafvesenet. — Komiteen har ved henvendelse til telegrafvesenet søkt utlånt dette telegram, men telegrafvesenet finner seg ikke berettiget til å utlevere det uten etter rettskjennelse. Telegrammet finnes imidlertid inntatt i «Arbeideren» nr. 56 for 7. mars d. å. Det er ifølge nevnte blad sålydende:

«Massemøte først og fremst til kommunen. Tving den utskrive anvisninger til mat. — Krav til statsmaktene øyeblikkelig bevilgning avhjelp nøden. Nedsett aksjonsutvalg på stort massemøte av bedriftsarbeidere, fiskere og arbeidsløse. Opprop til alle stedets arbeidere deltagelse i demonstrasjoner. Bestemt krav statspolitiet og militær trekkes bort fra Kirkenes. Kraftig agitasjon blant garnisonen om ikke la seg bruke mot arbeiderne. Enhetsfront blant alle arbeidere i bedriften, fiskere og arbeidsløse gjennom større massedemonstrasjoner og møte. Arrestasjoner besvares med forsterkelse av kampbevegelsen.»

Våre kommisjonærer

Centralkiosken, Haugesund.
«Elima», Ole Vigsøgt. 12, Oslo.
Helmer Eriksen, Narvik.
Urm. Gjessing, Drammen.
A. Haug, Lena.
Høyanger Bokh., Høyanger.
Kiosken, Kabelvåg.
Carl Lund Olsen, Bergen.
Carl Madsen, Trondheim.
Sverre Rødal, Elnesvågen.
Bjarne Schancke, Skjånes.
Ragnvald Sollid, Alesund.
Einar Thorkildsen, Skien-
gt. 21, Porsgrunn.
Helge Johansen, Teatergt. 4
og 6, Oslo.
Kiosken, Børsparken,
Kristiansand S.
John Th. Haugen, Meising-
seth p. å.
«Dacapo» — frukt og tobakk,
Storgt. 13, Tønsberg.
S. M. Trondsen, Torvet,
Larvik.
Asbjørn Istre, Dronningens-
gt. 31, Sandefjord.
Alfred Johansens Bokhandel,
Gjøvik.

Komiteens flertall finner at dette telegram er fyllestgjørende grunnlag for statsrådens nevnte uttalelse.

(Forts.)

A. OLESEN

Dyrekjøpt hevn

SEIERHERRENES GRUSOMHETER, TÅPELIGHETER OG FEILGREP

Urett sones ikke med urett! Det er denne tanke som går som en rød ledetråd gjennom hele fru Utleys argumentasjon, det er dette tema hun alltid vender tilbake til. Hun er ikke blind for det medansvar Tyskland har med hensyn til krigens utbrudd og den grenseløse redsel krigshandlingene førte med seg; men da hun tar seg for å gjøre sitt eget det amerikanske folk oppmerksom på hevns moralske og materielle, politiske og militære konsekvenser, har hun lagt tonen på seierherrenes grusomheter, tåpeligheter og feilgrep. Hun ønsker, at ethvert folk skal vedkjenne seg sin egen skyld, innen det går i rette med motparten, og påpeker særlig at hverken demokratiet eller

verdensfredens sak kan være tjent med anvendelsen av makt- og voldsmetoder, som snarere hører nazismen til.

Til begrunnelse for sådanne tanker støtter hun seg også i sin kritikk av avnazifiseringens gang på gang på tyske vitnesbyrd. Således sitterer hun betraktninger av den tyske forfatterinne Dr. Marie Fritzle, der bl. a. bemerket:

«Vi tjener ikke freden, men vi motarbeider den, når vi sårer våre landsmenns sunne rettsfølelse, idet vi krever bot for noe som i og for seg ikke var noen urett. Ordet «bot» innbefatter nu engang en moralsk dom, også når man nokså meget hevder at den ikke skal oppfattes som egentlig straff. Når skyldspørsmålet i offentlig diskusjon drøftes vidt og bredt, kan det ikke bidra til å avvise befrielseslovens straffekarakter, skjønt

det vil være klart for enhver forstandig person, at det her ved kun kan dreie seg om en moralsk, aldri om noen kriminell skyld.»

Likeså kategorisk er jøden Eugen Kogon i sine betraktninger når han bemerker:

«Vi vil si det uten omsvøp: Det er ikke noen skyld, når man i politiske spørsmål har tatt feil... En politisk feiltagelse — av hvilken art den enn er — kan likeså litt som en ekte feiltagelse gjøres til gjenstand for rettsforfølgning ved domstoler og Spruchkammere. Det er menneskelig å ta feil. Ja, vi har likefrem rett til å ta feil, hvis vi ikke vil være slaver, marionetter eller guder.»

Således Eugen Kogon, som selv har vært ute for det verste i tyske konsentrasjonsleirer. Nok om det. Hevnlysten triumferte. Reaksjonen satte inn, således at munnhellet verserte i Tyskland: «Siden den demokratiske sol skinner, blir vi brunere hver eneste dag.»

BESETTELSESMAKTENS SAMARBEIDE MED KOMMUNISTER OG JØDER

Uten å gå nærmere inn på enkelthetene vedrørende kommunistenes dominerende stilling i presse, radio, økonomi o.s.v. i de første etterkrigsår, skal ennu gjøres rede for den kritikk Freda Utleys retter mot jødene, som alle steds i særlig fremtredende grad var medvirkende til at de demokratiske prinsipper sviktet så radikalt av de amerikanske besetelsesmyndigheter. Hun harnes over Hitlers utryddelsespolitikk, men hun pointerer at nettopp den hevnlyst jødiske embetsmenn innenfor militærregjeringen viste, dette misbruk av forrettigheter som ble tilstått så mange ikke-tyske jøder, som DP's (displaced persons), det folke mord som tilsiktet med Morgenthau-planen har skapt et nytt grunnlag for antisemitismen. Ordrett sier Freda Utleys hertil:

«Jeg personlig har ofte i kommunistene og deres medløpere sett hovedanstifterne til den umenneskelige be-

handling vi utsatte tyskerne for under de første besetelsesår. Men den kjensgjerning at mange kommunister og kommunistiske medløpere, som man overdrog ledende stillinger innen for militærregjeringen, og som opptrådte som forhørsdommere og anklagere i Nürnberg og Dachau, også var jøder, har naturligvis bidratt til å gyde olje i de antisemittiske fordommer. Jeanette Wolff, en av Berlins uforferdede sosialister, selv jødinne, betegnet det overfor meg som tragisk for de tyske jøder, at så mange amerikanske jøder og DP's opptreden hadde gitt legitime grunner for antisemitismen i Tyskland, som ville falle tilbake på de tyske jøder, som dog ikke på noen måte kunne gjøres ansvarlig for den amerikanske undertrykkelse av det tyske folk, og som selv av den amerikanske militærregjering var blitt, om overhodet, så dog kun litt bedre behandlet enn andre tyskere.»

Fru Utleys understreket i denne sammenheng at det jo ikke var så meget, de tyske

«KONGSBERGKLIKKEN»

har sendt Forbundet kr. 42.50, hvorfor takkes og kvitteres.

Forbundskassereren.

BEKJENTSKAP

Invalid frontkjemper søker bekjentskap med en real og grei NS-dame i 30-40 års alderen. Gjerne sykepleierske. Bill. mrk. «Alvor».

Kontakt

søkes med yngre, uavhengig, energisk mann som mot en rimelig kapitalanbringelse er interessert i å bli opp-tatt som kompanion i en god og utviklingsdyktig agenturforretning i Danmark. Solid grunnlag og store muligheter. Bill. mrk. «Helst kontorkyndig» til ekspd.

Nye biler selges

Person- vare- og lastebiler med og uten kjøpetillatelse. Bill. mrk. «Flere merker».

Følgende stensilerte verker av Gustav Heber fåes direkte tilsende fra ham til følgende priser:

Norske byjubiler. De religiøse problemer, Hallingdals Fortid II. Ætten Svaalestuen fra Nore, Norges Forsvar, Våre Hærførere og Metaphysik, en filosofisk studie, hver kr. 10.00.

Våre Lagmenn, Østfolds Urtid og Fortid, Telemarks Urtid og fortid, Norske almenninger, hver kr. 20.00.

GUSTAV HEBER, Oscars gate 49, Oslo.

jøder, som av den ene eller annen grunn hadde kunnet bli hjemme, som prekte hat, men hovedsakelig de emigrerte og senere med besetelsesmakten tilbakevendte jøder samt de jøder som innvandret fra øst. Hun finner forklaringen på dette forhold i, at disse tyske jøder selv hadde opplevd tyske med-menneskers godhet og hjelpsomhet, som jo dog fantes, og at de særlig også kjente nærmere til den tyske motstandsbevegelse, som den amerikanske okkupasjonsmakt i de første etterkrigsår absolutt ikke ville kjennes ved.

Når dette er sagt, skal ytterligere kun nevnes, at amerikanerne i første omgang vel allierte seg med kommunistene, men samtidig konsekvent holdt den tyske motstandsbevegelses menn på avstand. Også herom forteller Freda Utley ett og annet. I en lengere periode ville den amerikanske militærregjering absolutt ikke tillate at der offentlig bare nevntes et eneste ord om ofrene fra 20. juli 1944. Man unnslo seg ikke for å opprettholde Hitlers versjon, at det ved disse opprø-

rere dreiet seg om en liten «klikk av ærgjerrige offiserer». Og den amerikanske of-fentlighet fikk naturligvis heller ikke å vite at tusener og atter tusener av tyskere sleptes til konsentrasjonsleirene, at der bl. a. inntil 1943 praktisk talt ikke fantes noen utlending i Buchenwald, og at der her ved kapitulasjonen blant de 20 000 overlevende ennå taltes 2000 rikstyskere. Den tyske historiker Hans Rothfels har karakterisert hele denne absurde situasjon, idet han i sin bok om den tyske motstandsbevegelse gjengir ytringer av landsmenn, ifølge hvilke det tilsynelatende var verre å ha overlevd komplottet av 20. juli enn å ha vært tidligere nazist, idet de sammensvorne av noen allierte militære betraktes som noen menn «som ville snyte vestmaktene for deres seire». Det var altså, resymerer forfatterinnen, ikke bare totalitære stater som vill-ledet sine statsborgere ved falsk propaganda; de demokratiske stater gjorde det samme, omenn med forfinede og mere raffinnerte metoder.

Gårdbrukere - Skogeiere

Er det noe De trenger av redskaper ell. maskiner så send oss en forespørsel. Vi representerer anerkjente fabrikker og verksteder.

Lite eller stort oppdrag, vi står alltid til tjeneste.

Rimelige betalingsvilkår.

H. SNAPRUD & CO.

KONGSBERG

Biler - Maskiner
Redskaper.

Tlf. 885 - 248.

Abonner - Averter**Erfarne****bygningsfolk**

trenges til villabygg i vinter. Henvend Dem skriftlig med oppgave over tidligere virksomhet, til E. Blehr, Nesøen pr. Slependen.

Victoria**Gjesteheim**

Strandgt. 41

Telefon 497 - Egersund

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger
oljet, m/ kadimerter beslag

Inneh. Alf T. Lunde

Mosseveien 8

Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

Årets julegave er

NILSEN

Eventyret om**Solbris**

Pris innbundet kr. 13.00.
Portofritt ved forskudd.

Det begrensede restopplag blir ekspedert i den rekkefølge bestillingene innløper.

Sverre Jacobsen, Ilseng st.

Tannlæge**MARTIN KJELDAAS**

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

R. Gjessing

Urmaker

Drammen

Tlf. 25 07

Benytt**HÅNSKOMAKEREN**

i Neuberggt. 15 - Oslo

MJØNVOLD KAFE

Brandbu, Hadeland

anbefales

Forts. fra foregående nr.

J. FREDRIK VOSS:

Okkupasjonstida i historielærebookene

DEN POLITISKE MAKTKAMPEN HEIME

I OKKUPASJONSTIDA

Dette emnet tek mykje plass, hjå Øverås-Midgaard t.d. meir enn det halve, og hovudvekta vert hjå alle lagd på å skildra striden mot Quisling og N.S. Dei skriv lettvtint og einsynt om deim som hjelpesmenn for tyskarane utan å ofra det eit ord eller ein tanke, at mange av dei i røynda var minst like gode patriotar og nordmenn som t.d. dei som via Shetland rømde til England i krigsåra. Dei teiger som grava om dei burt imot 10 000 frontkjemparene som meinte å strida for Noregs sak med å hjelpa tyskarane i kampen mot bolsjevikane på austfronten; næstan 700 av deim fekk aldri sjå fedrelandet att, og resten har etter frigjeringa fått svida for denne framsynte patriotismen sin med lange fengselsstraffer, like mykje om dei hadde stått med våpen i hand mot tyskarane i april-mai 1940 eller ikkje.

Det er uråd å skyna Vidkun Quisling, om ein ikkje har augo opna for at han såg på det kommunistiske boljevik-Russland under Stalin som hovudfienden både for Noreg og den vesterlandske kultur i det heile. Slik som dei fleste nordmenn ser det i dag. Det er leidetråden som går gjennom alt det politiske arbeidet hans både fyre og under krigen. Ingen av desse bokskrivarane gjet noko om det. Dei ser det ikkje eller vil ikkje sjå det. Like so lite som folkeopinionen i Noreg til dags dato. I staden skildrar dei Quisling og flokken hans som landssvikarar og terroristar, utan at vi eigentleg finn desse orda nytta.

«Vidkun Quisling og noen av hans nærmeste menn hadde stått i forbindelse med ledende tyskere lenge før 9. april; de hadde gitt dem opplysninger om norske forhold og oppfordret dem til å gripe inn her. Den «regjeringen» Quisling laget 9. april greidde likevel ikke å gi tyskerne stor hjelp,» skriv Edv. Bull. Til dette er for det fyrste å segja, at «noen av hans nærmeste menn» i røynde kan avgrensast til ein, Viljam Hagelin, ein norsk halvtyskar som arbeidde

i kontakt med Rosenbergs propaganda-utanriksministerium, og som førde Quisling bak ljoset. Rikskommis-sær Terboven har sikkert råka spikaren på hovudet da han eingong karakteriserte denne Viljam Hagelin som «einen schlechten Geist des Quisling und einen Gauner», medan Quisling sjølv var «anständig». (U.K. III, s. 208). Det var óg Hagelin som sammen med Rosenbergs representant i den tyske legasjon i Oslo, Amtsleiter Scheidt, den 9. april ut på dagen fikk overtala Quisling til å skipa «regjering». Få eller ingen av partimedlemene hadde nokon snev av kjennskap til denne kontakt med tyskarane, og storparten stod truleg heilt uforståande til regjeringsskipinga.

Når det gjeld terror frå N.S., må det segjast i ei krigstid vera relativt uskuldige ting det som Magnus Jensen i boka si bles so sterkt opp og brukar ei heil side til å skildra, og som førde til at yrkesorganisasjonane klaga til Terboven, som på si sida nytta høvet til å setja kommissariske styresmenn i samskipnadene, med andre ord til å få deim inn under tysk formyndarskap. Sanninga er at denne klagen frå organisasjonane fyrst og fremst var ein aggressiv led i maktkampen mot N.S., som for alvor tok til hausten 1940. For Quisling var det no om å gjera å få styrkt og auka partiet, so han vonom før med samtykke frå Hitler kunde taka over regjeringsmakta i landet og få Terboven og den tyske parallellgåande siviladministrasjon vekk. Å hindra dette vart hovudfyremålet for den norske regjeringa i London,

og med det for auga vart det sett inn ein vill og hemningslaus propaganda, — den som i denne tida hørde på dei norske kringkastingssendingane frå England, kan sanna det. Quislings upopularitet og einskilde misgrep vart utnytta til overmål, folk heime låg under for agitasjonen, og framgangen for partiet stansa etter kvart.

«Særlig var det den diktatoriske styremåte og opphevelsen av ytringsfriheten som folk reagerte mot», skriv Øverås-Midgaard, og det kan vera rett nok i og for seg. Men å lasta N.S. for det er heilt gale. Okkupanten, tyskarane, Terboven, var dei verkelege makteigarane i landet, og det var slett ikkje frægare stilt med «ytringsfriheten» i administrasjonsrådet sine dagar heller. «Reichskommissar kan betjene seg av det norske administrasjonsråd og de norske myndigheter for å gjennomføre sine forordninger og utøve forvaltningen», heiter det m. a. i Führer-Erlass frå Hitler til Terboven 24. april 1940. Det levde Terboven etter og administrasjonsrådet fekk sannkjenne det. — Professor Bache-Wiig, medlem av rådet, ordlagde det slik i samtale med Terboven: «det satt tyskere i stortingsbygningen og bestemte hva som skulle gjøres, og det satt nordmenn i departementene og forsøkte å utføre bestemmelse-» (U.K. III. Riksrådsforhandlingene s. 29).

Det var for å koma ut or dette uføret, og for di det galdt å få ein skipnad for heile landet etter den 10. juni 1940, at det vi kallar riksrådstingingane kom i gang, ikkje for den skuld at «Tyskerne ikke var fornøyd med administrasjonsrådet, som hele tiden prøvde å hevde Norges rett», som M. Jensen segjer i boka si. Tingingane med Terboven, som vart innleidde av administrasjonsrådet, men seinare tekne over av presidentskapet for Stortinget, gjekk ut på: 1. Stortinget skulle kallast saman. 2. Regjeringa Nygaardsvold avskjedigast. 3. Kongen det same. 4. Ny «forfatningsmessig» regjering veljast av Stortinget. Når dette var i orden, var det fyresetnaden at Reichskommissar med heile den tyske sivilstaben skulde vika romet, ein fyresetnad som elles snart fall burt. Professor Sverre Steen, som i U.K. av 1945 har skrive bolken om «Riksrådsforhandlingene» (Bilag III) har karakterisert dette framlegget som stortingspresidiet etter samarbeid med medlemene av administrasjonsrådet og andre la fram for tyskarane 16. juni 1940, slik: «Norge ville, om det ble vedtatt, inntil videre få en styreform av en helt annen art enn den som er fastsatt i kongeriket Norges grunnlov». Eit par dagar seinare gjekk dei so langt som til å senda oppmoding til kong Håkon om å «abdisere for seg og sitt hus». Samstundes sende dei og eit bønnebrev til Hitler, der dei bed om at «adgangen til i sin tid å tilby arveprins Harald den norske trone ikke må være stengt», samstundes scm dei segjer at «det norske folk er beredt til å slutte fred med Tyskland hvis det tyske rikes Fører mener at tiden hertil er kommet». Då Kongen svara nei til oppmodinga om å abdisera, tok dei opp framlegg om avsetjing. I sept. vart det i partigruppene i Stortinget med 2/3 feiltal gjort vedtak om at «Kongen og Kongehuset trer tilbake inntil fredsslutningen».

Alt dette tek lærebøkene på med silkehanskar. Dei nemner det knapt, talen om «en listig plan» som tyskarane la (Magnus Jensen), framstiller det berre som krav fra tysk side (Bull), eller fører inn Quisling som den som velta spelet, — «underhandlinger mellom Stortinget og Reichskommissar om en nyordning av styringen i Norge», so han sjølv kunde koma til makta (Øverås-Midgaard). Men i røynda bøygde dei norske tingingsmennene sumaren 1940 undan fro Terboven og dei tyske krava fullt so mykje som Vidkun Quisling nokon gong gjorde. Han vilde aldri ha gjeve opp kravet om at Terboven skulde vekk.

Ein skulde ha rett til å venta, at dei som skriv lærebøker i historie for den høgare skulen og tek med okkupasjonsåra og, hadde full kjennskap til det som er lagt fram av U.K. frå 1945. Vilde dei vera rettvise og mest mogeleg objektivt sjølvstendige, og ikkje berre høgtalarar for ein kompakt majoritet og eit offisielt godkjend syn, måtte framstillinga ha vorte ein heilt annan på dette punkt.

(Forts. neste nr.)

Ettersøkninger

Vi fortsetter i dag listen over frontkjempere som er savnet. Les listen nøyaktig. Forsøk å gjenkalle i erindringen om du kjenner noen av karene. Gi oss omgående de opplysninger du måtte sitte inne med. Tenk på de pårørende som lever i uvisshet og ikke vet om disse guttene lever eller hvor og hvordan de døde.

Eventuelle opplysninger sendes til Folk og Lands redaktør, boks 1407, Oslo.

Andreas Haarklou, f. 27. 12. 21 i Oslo. Skal være falt eller savnet i 1944 i Tirana/Albania.

Edvard Julius Hermansen, f. 18. 4. 1907 i Bergen. Savnet siden 17. 10. 44 på Østfronten.

Jens Christian Gregresen, f. 19. 10. 1926. Meldt savnet siden 26. 6. 44 ca. 30 km. nordenfor Kinstinki/Kapanez-zee.

Hans Herman Gulli, f. 3. 1. 1900 Øvre Sandsvæ. Tilhørte SS Pz. Gr. Rgt. «Norge». Sist hørt fra i juli 1942 fra Leningrad. Kompanisjefen meddelt pårørende at han ble såret i benet av en splint og bragt til en tysk forbindingsplass i Staro Panowa ved Leningrad. Like etterpå ble dette sted tatt av russerne og må derfor gå ut fra at han kom i russisk fangenskap. Meldt savnet ved **Utlak/Leningrad**.

Ottar Herseth, f. 5. 11. 1924 Nesna/Helgeland. Herseth ble sist hørt fra i brev datert 12. 1. 45. Hans adr. var dengang A.V.E. Batl. 11 2 Ausbildungs-komp. Graz/Østerrike.

Ivar Hjelmervik, Skånevik. Savnet siden 1944 på østfronten.

Harald Olsen, f. 15. 8. 23 i Kirkenes. Sist i Karelen. Feldpostnr. 00504. Meldt savnet 26. 6. 44 nordenfor Kiestinki. Tilhørte 676-SS-Geb. Jg. A. u. E. Btl. 6.

Gunnar Høyer, f. 4. 3. 1920, Sarpsborg. Tilhørte SS Schi. jaeg. Btl. «Norge». Savnet siden 25. 6. 44 ca. 30 km. nord for Kiestinki. Hjemvendte frontkjempere har meddelt at de har sittet s. m. Høyer i en fangeleir ved Tambow. — Høyer ble her overført til lasarettet i Kirschenow og de andre mistet kontakten med ham. Dette skulle være i mai 1945.

Albert Johansen f. 29. 4. 22 i Alesund. Satt i leir 7064—2 Kiev (Darnitsa). Johansen var såret i hånden og regnet som invalid. Ingen etterretning.

Birger Ernst Jonsson f. 9. 10. 23, Moss. Meldt savnet siden 25. 6. 44 ved innsjøen Ilitjezeere mellom Kiestinki

ved Topozeere og Sachjejek-Zinerzeere.

Harry Walter Karlsen f. 31. 1. 27 Oslo. Tilhørte Waffen SS 8. komp. Schützreg. Pårørende hørte siste gang fra ham i januar 1945 fra Mat-skau ved Danzig.

Kyrill Karpow f. 29. 5. 26 Notodden. Tilhørte Reg. Norge 9. eller 11. komp. Ble sist hørt fra 16. 10. 44 fra Narva-fronten.

Arne Klepsland f. 14. 8. 23 Vegusdal pr. Kristiansand S. Feldpostnr. 42264 D. Tilhørte 6. komp. II Btl. Reg. Norge. Ble sist hørt fra i 1944 fra Narva. Opplyst at Klepsland skulle være sendt til et sykehus fra Narva. Ingen etterretning.

Ere og rett

Forts. fra s. 1.

Norges store, i viten, i ærbødighet og godhet: professor Skancke.

Men det er vel for meget å tenke, at politikeren Hambro her ville ofre sin popularitet, selv om han i sitt indre vet, at den glorie som i dag skinner over ham, den glemmer tiden, mens den han kunne skape ved å tale ut, vise rettferdighet, vil gi en historisk glorie, langt over dagens gunst.

Men så megen ærlighet kan neppe ventes av en stortingsmann, valgt etter programmer og bestemmelser som sikkerligen ofte lite har med personlig overbevisning å gjøre. Å nevne andre navn fører vel heller ikke til noe, omenn jeg har vondt for å tenke at en mann som dikteren Falkberget skulle eie så meget av indignasjon, at han lik en tidligere stor dikter i Norge, reiser seg i høysetet og talte Roma midt imot! Søke å hule stenen som ligger så tungt over mange. Og her vil jeg få nevne de takknemlige følelser vi har, der sannhet og forskning faller sammen med våre anskuelser, og hvor dr. Scharffenberg og biskop Schjelderup er lysende navn.

I mine artikler har jeg tidligere vært inne på det så-

kalte «demokratiets velsignelse». Denne velsignelse har i alle fall bragt splid og sorg inn i mangt et hjem og imot ethvert folkeflertall, fått lurt inn lover med dyptgående inngrep i frihet og naturlig utvikling. Ingen har imot sprogets naturlige utvikling mot et levende norsk sprog, men tvangsmetoden skaper alene uvilje og stagnasjon. — Det samme kan sies om avholdssaken slik som den nu praktiseres med ågerpriser og restriksjoner, som kun kan overvinnes av kapitalister eller lønningsdagens fulle pengepung. Og så begynner stordriking, som også gir heimebrenningen ny næring.

Her innbyr vi verden til å besøke vårt land, så møtes våre gjester av mistro og helt ubegripelige leveregler. Der kunne skrives spalte etter spalte om dette demokratiske system, som det har utviklet seg. Demokratiets velsignelse, folkemengdens vilje, er blitt det reneste autokrati.

*

Ja, kjære min venn og kampfelle Sigurd Mytting. Takk for boken, den var god og burde løses av alle som under okkupasjonen måtte ta på seg det besværlige arbeide å være bygdens ordfører. — Men dog var boken helt overflødig, når det gjelder din «regjeringstid». Du var ikke folkevalgt, men en uavhengig kraft med ansvar og det du skapte til bygdens beste er i dag din lønn og ære.

Den «dom» du fikk som landssviker vil engang bli din heder.

Erling Bjørnson.

FOLK og LAND

Ansv. redaktør og utgiver:
FINN BRUN KNUDSEN

Utkommer i Oslo

Redaksjon:
Telefon 55 76 56

Ekspedisjon og kasse:
Postboks 3214, Oslo
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:
Kr. 16.00 pr. år, kr. 8.00 pr. halvår. Sverige, Danmark: kr. 20.00 pr. år, kr. 10.00 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 24.00 pr. år, kr. 12.00 pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 30.00 pr. år, kr. 15.00 pr. halvår.
Løssalgsspris: 40 øre

Annonsepris:
32 øre pr. millimeter over en spalte

Bruk postgironr. 16450

Sambandstrykkeriet
Oslo